Է. ՏԱՐԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ՄԱՐՏ 1904 ԹԻՒ 604

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուլկարիոյ համար
Տարեկան 12 Ֆր.
Վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի
համար տարեկան 15 »
Վեցամսեայ 8 »

Ամերիկայի համար
Տարեկան 3 տլր.
Վեցամսեայ 1.50 »

Ծանուցման տողը առաջին երեսին համար 40 ս. իսկ վերջին երեսի համար 20 սանթիմ է. երեքեն աւելի անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կըլլայ
Վառնայի համար ձեռքէ 10 սանթիմ

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Նամակ եւ դրամ ղրկել խմբագրութեան հասցէին

Редакция на вѣстникъ
„Шаржумъ"
Варна

Redaction du journal
„Charjoum"
Varna (Bulgarie)

Արտասահմանի համար ձեռքէ
)(20 ՍԱՆԹԻՄ)(
Պուլկարիոյ համար ձեռքէ
)(15 ՍԱՆԹԻՄ)(

Դրութիւնք ետ չեն տրուիր

«ՇԱՐԺՈՒՄ» Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ներողութիւն եմ խնդրում բոլոր այն պարոններից, որոնց նամակներին չեմ կարողացել պատասխանել երկարատեւ բացակայութեան պատճառով։

ՎԱՐԴՕ

Մարտ 23 Վարնա

ԳԱՐՈՒՆ Է ՆՈՐ

Գարուն է նոր, Տեսէ՛ք ի՛նչպէս պսպղի
Հորիզոն, Լեռներ սարեր կեանք բուրեն,
Ու հոն հեռուն՝ լայն դաշտերը դեռ յղի՝
Կը սարսռան արեւուն ջերմ համբոյրէն։

Տեսէ՛ք ի՛նչպէս թռչուններն հրայրքով
Կը նորոգեն իրենց բոյնը հարազատ.
Պիտ՝ բընակին անոնք խաղաղ ի-բար՝ քով,
Բարձունքներու վրայ, օդին մէջ ազատ,

Իսկ մենք մոռցանք մեր հէգ բոյնը հընաւանդ,
Բանակալի հարուածներէն քարուքանդ,
Եւ ապրեցան հոն ժանտ իժեր անհամար,

Դէ, փութա՛նք հոն, դէպ մեր բոյնը գեղանի,
Ով հայ տըղաք, ազատութեան սիրահար,
Ու նորոգուի չքեղապանծ Թող Անի՛։

Վէսա

ՀՈԳԵԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐ

Ամեն մի ժողովրդի մէջ կան հոգեկան հիւանդներ, խղճուկ արարածներ, որոնք կիսախելագարութեան հասած ղառանցում են հասարակական կեանքի պայմանները և ուղղութիւնը փոխել. սակայն այդպիսիները գիտակից, հոգեպէս առողջ և հասարակական նպատակին որոշ կերպով դիմող ժողովուրդների մէջ աննկատելի են մնում ու իրենց հիւանդ ցնորքների և ղառանցանքների հետ միասին ոչնչանում.

Դժբախտաբար այդպէս չէ հայերիս մէջ. մեզանում ամեն կիսախելագար, ամեն մի հոգեկան հիւանդ կարող է աղմուկ բարձրացնել, կարող է բարենորոգիչի, պատգամախօսի կերպարանքով ասպարէզ նետուել և հասարակութեան հրամցնել իր հիւանդ կամ անմշակ ուղեղից դուրս նետուած յիմարութիւնները, որոնք իբր թէ նպատակ ունեն բարեփոխել հայ կեանքը...

Որպէսզի ասածս զրպարտութիւն չը համարուի, ես կը յիշեցնեմ ընթերցողներիս վերջերումս հրապարակ նետուած միութենական կոչը, որի նպատակն է մեր յեղափոխական կուսակցութիւններին միացնել. Խնդրեմ ասացէք, եթէ այդ մարդիկը հոգեպէս և մտաւորապէս առողջ լինէին, եթէ դրանք պարզ գռեհիկներ չը լինէին, եթէ տարրական գիտակցութիւն ունենային քաղաքական կուսակցութիւնների ստեղծուելու և կազմակերպուելու մասին, եթէ ընդունակ լինէին իրենց աչքի առջեւ բերելու այդ տեսակ և աւելի ձեռնհաս մարդկանց կողմից եղած փորձերի անյաջողութիւնը. կարո՞ղ էին մի այդպիսի երեխայական քայլ անել, ոչ և ոչ. Եսը, հոգեկան հիւանդութիւնը դրանց զրկել է ամենապարզ խնդիրը դատելու ընդունակութիւնից ու դարձրել մի տեսակ խելագարներ, որոնց տեղը կարող է լինել միայն գժանոցը.

Այդ հոգեկան հիւանդների Վարնայի Յանձնախումբը. թէ պատգամաւորական ժողով! լաւ չը գիտեմ այդ, դիմել են յեղափոխական կուսակցութիւններին, ի միջի որոց և Հայ. յեղ. Դաշնակցութեան, իրենց հիւանդ բաղձանքների առաջարկովը.

Մենք չը գիտենք թէ մեր յեղափոխական խմբակները ինչ դիրք պէտք է բռնեն դէպի այդ եղկելի մարդիկը, և չենք էլ ուզում գիտենալ. բայց հաստատ գիտենք որ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը մարմարի պաղութեամբ և սֆինքսի անտարբերութեամբ պէտք է վերաբերուի.

Այս ասելուց յետոյ, աւելորդ չենք համարում հաղորդել մեր հիւանդներին, որ Հայ Յեղ. Դաշնակցութիւնը բացի պաղարիւն անտարբերութիւնից դէպի այդտեսակի հիւանդագին կոչերը, նաեւ ուժ ունի ամենաեռանդուն կերպով զսպելու այն հասարակական հիւանդներին, որոնց խենթութիւնը չափից անցնելով կարող է վնասակար դառնալ մեր ազատագրութեան գործին նոր խոչնդոտներ, նոր աղտոտ պայքարներ ստեղծելով.

Հայ Յեղ. Դաշնակցութիւնը իբրեւ յեղափոխական կուսակցութիւն այսօր թէ նիւթապէս, թէ ֆիզիքապէս և թէ բարոյապէս աւելի ուժեղ է քան երբ եւիցէ, ուրեմն և աւելի խիստ կը լինի. որի հանդէպ էլ լինի, եթէ այդպէս են պահանջում մեր ազատագրութեան գործի շահերը. Մենք հաստատ գիտենք որ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը ձեռք կը մեկնի միայն ազնիւ, անկեղծ և անձնազոհ անհատներին ու խմբակներին, այն էլ աւելի կռուի վայրում, թշնամու հանդէպ. ուստի մեր հիւանդ միութիւնճիներին խորհուրդ կը տանք իրենց կոչերը և աչքերը դէպի ուրիշ. իրենց խելքին, սրտին յարմար կողմեր ուղղել.

ՎԱՐԴՕ

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԵՐԿՈՒ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

Յեղափոխական մարմին մը երբ լիովին կըմբռնէ ազգին շահերը, չի ուզեր ոչ մի գնով դաւաճանել իրեն վրայ առած ազատագրութեան մեծ գործին ու յեղափոխութեան գաղափարին, ան չի ենթարկուի ամբոխային գռեհիկ տրամաբանութեան և անվերապահ կերպով կուտայ իր կտրուկ որոշումը իր բռնելիք այս կամ այն ընթացքին մասին.

Այսպիսի ցանկալի անվերապահութեամբ վարուած է վերջերս Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը միութեան կամ համերաշխ գործունէութեան վերաբերմամբ ուրիշ յեղափոխական խմբակներու հետ.

Ստոյգ աղբիւրներէ կիմանանք թէ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը որոշած է ո և է ձեւի տակ բանակցութեան մէջ չը մտնել մեր ինքզինքնին յեղափոխական մարմիններ հռչակողներու, բայց երբէք յեղափոխութեամբ չը զբաղողներու հետ, այլեւս համոզուած ըլլալով թէ այդ կարգի բանակցութիւնները միայն վնաս կը բերեն մեր ազատագրութեան գործին, ու ամբոխին թելադրանք կը հանդիսանան որ միշտ կեղծ յեղափոխականը չփոթէ իրական յեղափոխականներու հետ և այդպիսով սխալ առաջնորդուի մեր ազատագրութեան գործին վերաբերմամբ. Բացի այս առաջին որոշումէն, Հայ Յեղ. Դաշնակցութիւնը երկրորդ որոշումով մը իր գործիչներուն ու մարմիններուն կարտօնէ ուրիշ դրօշակի տակ գտնուող հայ անկեղծ յեղափոխական անհատներու և խմբակներու հետ, մանաւանդ երկրին մէջ, կռուին վայրը, թշնամիին դիմաց, համերաշխաբար գործեն և այդպիսով դիւրութիւն տան ամեն հայ անկեղծ ու անձնուէր յեղափոխականի իրենց պարտքը կատարելու դէպի հայրենիքը.

Այս երկրորդ որոշումը կուգայ մեղմացնել առաջին որոշումին խստութիւնը, և կը զատէ այն անկեղծ հայրենասէրները, որոնք անգիտակցաբար կամ թիւրիմացութեամբ այս ու այն չարլաթան առաջնորդին ստորին բնազդներուն գործիք դառնալով կիյնան վնասակար հոսանքի մէջ և ապարդիւն կը կորսուին թէ բարոյապէս, թէ ֆիզիքապէս միամիտ համոզումը ունենալով որ մեր ազատագրութեան գործին կը ծառա-

յեն։

Այս վերջին որոշումը ունի նաև այն օգուտը որ արտասահմանի մէջ վխտացող սուտիկ յեղափոխականները, որոնք մեր յեղափոխութիւնը արատաւորեցին թէ ժողովրդին և թէ օտարներուն աչքին առջեւ այլեւս պիտի համոզուին թէ Դաշնակցութեան հետ համերաշխութեան յանգելու համար պէտք է կենդանի, իրական յեղափոխական գործով զբաղիլ, բայց ոչ շարլաթանութեամբ և ընկերասպանութեամբ։

Իսկ երկու որոշումները միասին կուգան մեր խղճուկ միութենականներուն հասկցնելու թէ Դաշնակցութիւնը իր գծած ճամբայէն անվրդով պիտի առաջ երթայ, առանց կարեւորութիւն տալու այն վայնասունին, զոր կը բարձրացնեն ամբոխի բնազդները շոյող գռեհիկ և ունայն խօսամոլները և տոլանտրճիները, որոնց միակ նպատակն է իրենց շոյած տգէտ ու միամիտ ամբոխին գառն և արիւնոտ քրտինքով վաստկած սանդիմներով իրենց վնասակար գոյութիւնը քաշքշել։

Ն.

— —

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՄՈՒՏՔ

(Շար. նախորդ թիւէն)

Անյիշատակ ժամանակներէ սկսեալ՝ Կովկաս բնակավայր եղած է իրարմէ բարբարոս ու վայրագ ցեղերու, որոնք մերթ ընդ մերթ իրենց լեռներէն ու անտառներէն դուրս ելլելով՝ դէպի հարաւ ասպատակել փորձած են, մինչեւ որ Թաթար ասպատակներ պարսկական գահը յափշտակելով՝ տիրած են նաեւ Կովկասի։

Բայց պարսկական տիրապետութիւնը անտանելի թշուառութեանց ու մարտիրոսութեան շրջան մը եղած է, որուն բոլոր դառնութիւնը պատշաճօրէն նկարագրուած է մեր տոհմային պատմութեան մէջ։ 6–700 տարիներու այդ շրջանը ցիր ու ցան թափառումի ու փճացումի շրջան մը եղաւ մեզ համար, որուն միջոցին ոչ ոք ժամանակ ունէր մտաւոր ու բարոյական զարգացման վրայ խորհելու։ Յառաջդիմութիւնը հանգիստ ու բարգաւաճ կեանքի ծնունդ է, և հալածանքի ու անապահովութեան մէջ չէ՝ որ գեղարուեստը կը զարգանայ։

Խաւար ու անթափանց տգիտութիւնը ամբողջ հայութիւնը պատած էր, երբ ռուսական գահը Ռոմանոֆներու ընտանիքին անցաւ, որոնք իրենց երկիրները ընդարձակեցին և հետամուտ եղան Կովկասի տիրելու։ Ասոնք իրենց ազգին զարգացման մէջ հայոց կատարելիք դերին կարեւորութիւնն ըմբռնելով՝ գրկաբաց ընդունեցին իրենց օգնութեան ապաւինողները, ամէն առանձնաշնորհում տալով։ Քրիստոնեայ Ցարերու հովանաւորութեան ապաւինած Հայերը շուտով զարգացան, ծաղկեցան ու ծաղկեցուցին իրենց նոր բնակավայրը և քիչ ատենուան մէջ տուին ամենամեծ դիւանագէտներ, քաջ զօրավարներ, ճարպիկ վաճառականներ։

Նիւթական բարգաւաճման յաջորդեց բարոյական զարգացումը, հոս մենք կը նշմարենք երկու տարբերու Ռուսահայոց վրայ ունեցած ազդեցութիւնը. գերմանական ուսանողութիւն ու ռուս էնտէլիքէնտ տարրը։

Ֆրանսական մեծ յեղափոխութեան սկզբունքները ամբողջ Եւրոպան դղրդած էին. Ազատ մտքի, խղճի ու գիտութեան ծարաւը ամէնքը կը տանջէր։ Պրուսական երիտասարդ ազգը ամենէն աւելի օգտուեցաւ յեղափոխութեան լոյսերէն. իր համալսարանները ամբողջ Եւրոպայի մէջ հռչակուեցան և մեծ դէմքերու համաստեղութիւն մը ուժ տուաւ այդ համբաւին։

Ռուսական պետութիւնը փութաց այդ յառաջադէմ դրացիէն օգտուիլ. ռուս ուսանողներ գերմանական համալսարանները կը ղրկէին, շատ անգամ կառավարութեան նպաստով, բարեբախտաբար այս հոսանքը հայոց մէջ ալ մուտ գտաւ, որով մենք դեռ ԺԹ. դարու սկիզբէն կը հանդիպինք ռուսահայ ուսանողներու՝ գերմանական համալսարաններու մէջ։

Մտքի զարգացման հետ ճեացան նաեւ ռուս ազատական տարրին ձգտումները Ցարերու բռնակալութեան դէմ։ Քաղաքական յեղափոխութիւնները երազող յոյներ ներշնչեցին նաեւ հայերուն, որոնք ռուս ազատականներու հետ իրենց յարատեւ չփման միջոցին՝ բոլորովին պղատոնական հիացումով չի բաւականացան։ Իրենց որոշ նպատակ դնելով միմիայն ազգին վիճակը բարւոքել եւ զայն բարբարոս ձեռքէն ազատել, նախ ուսումնասիրեցին ժողովրդի պայմանները, սիրեցին անոր լեզուն, անոր յիշատակները, աւանդութիւնները. իրենց գրութեանց հերոսները բուն իսկ ժողովուրդէն ընտրեցին, անոնց մէջ պատկերացնելով ազգին բոլոր ցաւերը, իղձերը, թերութիւններն ու մոլութիւնները։ Այսպէս ստեղծեցին ազատագրութեան կռուին շրջանը, ուր ամբողջ ազգը խոյացաւ ամենէն բուռն խանդավառութեամբ ու ամենէն կրակոտ երազներով։

Ծ.

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

Հսկայական ռուս պետութիւնը որ սուս ու փուս ուզում էր մի խոշոր պատառ, Մանչուրիան կուլ տալ, գործ դնելով իրեն յատուկ կիսասիական եւ կիսաեւրոպական խորամանկութիւնը, յանկարծակի եկաւ աւելի հեռատես ու թերեւս աւելի խորամանկ դրացի Ճապոնի կողմից, որը Ռուսի համար անսպասելի փութկոտութեամբ նաւային թնդանօթների որոտումով ընդհատեց Մանչուրիաի կուլ ագնացութիւնը ռուսական խոշոր կոկորդի միջով։ Այդ կոկորդը, որի լայն անցքով այնքան խոշոր ցամաքներ են կուլ գնացել, այսօր գալարվում, սեղմվում է Մանչուրիան բաց չը թողնելու համար, ու ամբողջ աշխարհը իր ուշադրութիւնը

ԵՐԳ ԲԱԶԷԻ ՄԱՍԻՆ

(Մ. Գորկի)

Ծովը ննջում է։

Այստեղ ափի մօտ, նա խոշոր ու շնչասպառ է. հեռուն անշարժ եւ ցնցուղված լուսնի կապտագոյն շողերով, իսկ այնտեղ, հարաւում սեւ ու թաւշի պէս կակուղ նա ի մի ձուլված երկնքի հետ խոր քուն է մտել, իր մէջ անդրադարձնելով փետրազարդ ամպերի թափանցիկ հիւսուածքը, որով չէ ծածկվում ոսկեփայլ աստղերի նախշուն շարքը։

Կարծես թէ երկինքը հետզհետէ աւելի է խոնարհվում ծովի վրայ, հասկանալու համար թէ ինչի մասին են փսփսում անհանգիստ ալիքները քնաթաթախ դէպի ափը սողալով։

Լեռները, իրենց վրայ բուսած ծառերի, նորդ օստի, (քամի) ճնշումից ֆանտաստիկ կերպով թեքված գլուխների մէջերով սուր թափով կատարները բարձրացրել են դէպի վերեւի կապոյտ անապատը, իսկ նրանց չոր ու դաժան ուրուագծերը դիրկ կերպարանք են ընդունել զգեստաւորվելով հարաւային գիշերի տաք ու գուրգուրող մշուշով։

Լեռները մտախոհ են ակնածելիօրէն. Նրանցից ընկել են սեւ ստուերներ փարթամ ու կանաչ ալիքների վրայ և պարուրել սրանց, կարծես ուզելով կանգնեցնել և այդ միակ շարժումը ու լռեցնել տալ ջրի անլուռ ծփոցը և փրփուրների հառաչը. վերջապէս բոլոր ձայները որոնք խանգարում են լեռների ետեւում թաքնված լուսնի շողերի հետ շուրջը տիրող լռութիւնը։

— Ալլահ էքպէր... մրմնջում է Նադիր Ռախիմ օղլին, Ղրիմցի ծեր հովիւը, ալեւոր, կիզված հարաւի արեւով, միշտ զգայուն և խոհուն մի ծերունի։

Մենք նրա հետ պառկած ենք, հարազատ լեռից պոկված մի մեծ քարի մօտ, որը պարուրված է ստուերով, մամռապատ, տխուր ու մթագնած. քարի ծովին դարձած կողմը ալիքները դուրս են նետել տիղմ և ջրաբոյսեր, որոնք կախվելով նրանից, կարծել են տալիս թէ նա կապված է ծովը լեռներից բաժանող նեղ աւազաշերտի հետ։

Մեր օճախի բոցը լուսաւորում է քարի դէպի լեռը դարձած մասը, բոցը դողդողում է և ծերուկ քարի ցանցաւոր ճեղքուածքների վրայով սահում են ստուերներ։ Թվում է թէ քարը զգում է և մտածում։ Ես և Ռախիմը մեր նոր բռնածս ձկներից ապուր ենք պատրաստում և երկուսս էլ գտնվում ենք այն բացառիկ հոգեկան դրութեան մէջ, երբ ամեն բան կարծես ուրւական կերպարանք ունի, շնչաւորված է ու թոյլ է տալիս թափանցել իր մէջ, երբ սիրտը այնքան մաքուր ու թեթեւ է և մարդ ոչ մի բաղձանք չունի, բացի մտածելուց։

Իսկ ծովը փայփայվում է ափի հետ, և ալիքները այնքան մեղմաղձօրէն ու գուրգուրանօք են շշնջում, որ կարծես խնդրում են թոյլ տալ իրենց տաքանալ օճախից. Երբեմն շշնջոցի ընդհանուր ներդաշնակութեան մէջ բարձր, չարաճճիական ու նենգ նօթա է լսվում, երբեմն էլ ալիքներից մէկը աւելի համարձակութեամբ դէպի մեզ է սահում։ Ռախիմը արդէն սկսել էր ալիքներին կանանց հետ համեմատել. Նա կասկած յայտնեց որ նրանք ուզում են մեզ գրկել և համբուրել։ Ռախիմը կրծքովը աւազի վրայ է պառկած, գլուխը ձեռքերի մէջ դրած, արմունկների վրայ յենված, մտախոհ դիտում է պղտոր հեռուն։ Նրա բրդոտ մորթէ գդակը իջել է ծոծրակի վրայ, իսկ ծովից թարմութիւն է փչում նրա բարձր և կնճռոտ ճակատին։ Նա փիլիսոփայութիւններ է անում առանց հետաքրքրվելու թէ ես իրան լսում եմ և առանց որ և է ուշադրութիւն դարձնելու ինձ վրայ. կարծես ծովի հետ է խօսում։

«Աստուծուն հաւատարիմ մարդը դրախտ է գնում. իսկ ով չէ ծառայում Աստծուն եւ մարգարէին՝. Նա կարող է ահա այս փրփուրի մէջ... Եւ սրանք այս ջրի վրայի արծաթափայլ բծերը.. կարող է նոյն ինքը նա... ո՞վ գիտէ։

Մութ, զօրեղապէս բացված ծովը սկսում է լուսաւորվել... տեղ տեղ նրա վրայ երեւում են լուսնի անհոգ կերպով շաղած շողերը։ Նա արդէն դուրս է սահել լեռների բարձր կատարների միջից եւ այժմ մտախոհ ցնցուղում է իր լոյսը ծովի վրայ, որը լռիկ հառաչում է նրա դիմաց։

«Ռախիմ... հէքեաթ պատմիր...» խնդրում եմ ես ծերուկից։

Ի՞նչի, հարցնում է Ռախիմը, առանց իմ կողմը թեքվելու։

«Այնպէս, ես քո հէքեաթները սիրում եմ»

«Ես արդէն ամենը քեզ պատմել եմ... էլ չը գիտեմ...»

Նա ուզում է որ ես նրան խնդրեմ եւ ես խնդրում եմ։

«Կուզես քեզ մի երգ պատմեմ», համաձայնում է Ռախիմը։ Ես ուզում եմ լսել հին երգը. եւ նա տխուր տիրացուական ձեւով, աշխատելով պահպանել երգի յատկանշական մելօտին, սարսափելի կերպով կոտրատելով ռուսերէն բառերը, պատմում է.

* * *

«Օձը սողաց բարձր լեռների մէջ եւ պառկեց մի խոնաւ կիրճում, կծկվելով եւ ծովին նայելով»։

«Երկնքի բարձունքներում փայլում էր արեւը եւ լեռները տապ էին արտաշնչում դէպի երկինք, ու ալիքները վարը զարնվում էին քարերին...»

Եւ կիրճով, մթութեան մէջ, լեռնային վտակը ցայտումներով մղվում էր դէպի ծով, քարերի վրայից ցատկելով. բարձրաձայն մռնչելով։»

«Յանկարծ այն կիրճի մէջ, ուր օձն էր կծկվել, երկնքից ընկաւ Բազէն, արիւնոտ փետուրներով եւ ջախջախված կրծքով։»

«Օձը վախցաւ, հեռու սողաց արագութեամբ, բայց շուտով հասկացաւ, որ թռչունին երկու երեք վայրկեանի կեանք է մնացել...»

«Նա մօտ սողաց ջախջախված թռչունին ու փչչաց ուղիղ նրա աչքերին նայելով։»

«Ի՞նչ է, մեռնում ես»

«Այո, մեռնում եմ» պատասխանեց բազէն, խորը հառաչելով. Ես փառաւոր կերպով ապրեցի... ես գիտեմ երջանկութիւնը... Ես քաջաբար կռուեցի... Ես ազատ էի, ես ճաշակե

լարած դիտում է այդ հսկայական կոկորդի կծկվումը, ցնցումները, վայրկեան առ վայրկեան սպասելով որ ահա կոկորդը պէտք է թուլանայ ճարպիկ ծապոնացու փոքրիկ եղունգների սեղմումից եւ Մանչուրիա վար պէտք է ընկնի։

Ռուսաստանը այդպիսի մի թակարդի մէջ չէր ընկել. եւ այսօր նա զգում է թէ թակարթը լարված է քաւական ճարպիկ կերպով, ու գրեթէ իր բոլոր ուժերը պէտք է թափել, եթէ ոչ բոլորովին ողջ եւ առողջ գոնէ ոչ մահացու վէրքերով դուրս գալ այդ վտանգաւոր կացութիւնից։

Ռուս ժողովրդի լուրջ մասը, պետական լուրջ մարդիկ եւ լուրջ զինւորականներ համոզված են որ ճապոնիան արհամարհելի թշնամի չէ եւ խորհուրդ են տալիս թեթեւութեամբ չը վերաբերվել դէպի այդ կզզիաբընակ մարմնով փոքրիկ, բայց խելով բազմաթիւ, խելքով ու եռանդով հսկայ ճապոնացիները: Ինչպէս երեւում է կառավարութիւնը ինքն էլ այդպէս է կարծում, որովհետեւ նա խոշոր պատրաստութիւններ է տեսնում. այնպիսի պատրաստութիւններ, որոնք ցուցակել են տալիս թէ Ռուսը հաւատացած է որ կարճ ժամանակում չը պէտք է կարողանայ իր օձիքը ազատել ճապոնացիների ձեռքից։

Ռուսական մամուլը այլեւս կորցրել է իրեն յատուկ խրոխտութիւնը, որը մենք սովոր ենք տեսնել. հայերի, լեհերի՝ ֆինլանտացիների, բուլղարների. թուրքերի, հրէաների թոյլ կամ անտէր ժողովուրդների հանդէպ, կարծես լաւ հասկանալով, որ, «ամեն օր տատը գաթայ չի ուտի»։

⁂

Սուլթա՞ր օգտւելով այն հանգամանքից, որ եւրոպական մեծ պետութիւնների ուշադրութիւնն գրաւած է ծայրագոյն արեւելքի խոշոր ընդհարումով, գլուխը կախ արած իր էշն է առաջ քշում, Մակեդոնիոյ բարենորոգման խնդիրը ձգձգելով եւ բուլղար դիւանագէտ Նաչօվիչին խաբխբելով։ Այդ դեռ բաւական չէ նա իր նաւատորմիղն էլ է զօրացնում, ո՞վ գիտէ ինչ նպատակներից եւ դրդումներից թելադրված։ Ահա գարունը եկաւ բայց եւրոպական բարենորոգիչ ժէներալը, սպաները եւ Հիլմի փաշայի օգնականները դեռ դըրական ոչ մի գործ չեն կատարել։ Տառապում է Մակեդոնիան առանց մեծ յոյսեր ունենալու իր վիճակի բարեփոխման մասին:

Կայծեր են երեւում հայկական բարձունքներում. սուլթանական զօրքերը ճամբայ ընկան այդ կայծերը շուտով մի ակնթարթում մարելու համար. Անդրանիկին իր կորիւնների հետ միասին զատկական չաքարեղէններ խոստացան, բայց բան չը դուրս եկաւ։ Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Իտալիայի, ինչպէս ասում են, դեսպանների պահանջով Սուլթանի զինւորները հրաման են ստացել Անդրանիկին չանհանգստացնել. տեսնենք...

⁂

Վիէննայի Տի-ցայթի Հռոմի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունենալով Ռիչիօտի Կարիպալտիին հետ ըսած է հետեւեալը.— Եթէ ինք համոզուած ըլլար թէ Աւստրիա Գերմանիոյ ներկայացուցիչը չէ արեւելքի մէջ անոր ոտնձգութիւններուն, այլ միայն պետութիւն մըն է կազմուած զանազան ցեղերու եւ նահանգներու դաշնակցութենէ, ինք հակառակ պիտի ըլլար Թրիէսթը Իտալիայի միացնելուն, կամ աւելի ճիշդը Աւստրիայէն խզելուն։ Սակայն ինք սայոյգ աղբիւրէ հասկցած է որ Աւստրիա կը պատրաստուի խուժել Սելանիկ, ատոր համար ալ որոշած է Վենետիկի մէջ Իտալօ-սլաւօնական համաժողով մը գումարել, ուր պիտի խորհրդակցուին եւրոպացւոց եւ սլավօններու միացած պայքարի միջոցներու մասին հանդէպ համագերմանական ձգտումներու Մակեդոնիոյ վերաբերմամբ։

Կարիպալտի Իտալիոյ կառավարութենէն Մակեդոնիա կամաւորներ ղրկելու թոյլտուութիւն խնդրած է։ Կառավարութիւնը դիմեր է Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ, յայտարարելով որ Իտալիոյ մէջ վտանգաւոր գրգռում մը պիտի սկսի եթէ Աւստրիան դէպի Սելանիկ յառաջխաղայ։

Բացի այդ Կարիպալտի յայտարարեր է որ ընդունած է Պօրիս Սարաֆօվին այցելութիւնը, որ իբր խանդավառ իտէալիստ մը ճանչցած է, եւ որու մասին դեռ շատ պիտի խօսուի։ Ն.

Ի ՆՊԱՍՏ
Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

———

Սուլինա Տ. Յակոբ Քհն. Տ. Յակոբեանի աստ ժամանելէն եւ մեկնելէն ի վեր շատ մը նախատինքներ վայելեցինք այնպիսի վտահոգի և չաւալթան անձանցմէ զոր բնաւ շահ մը և նոյնիսկ վնաս մը չեն ունեցեր. բայց այժմ համբերութիւննիս հատնելով կը փութամք իրողութիւնը պարզել „Շարժում"ի միջոցաւ որպէսզի այդ բանդագուշակ չարամիտ մարդիկը մի քիչ սանձուին և միեւնոյն ժամանակ ամօթ մը զգան իրենց վերայ։ Ահա՛ իրողութիւնը. վերոյիշեալ Քահանային անվայել հագուստին պատճառով տեղւոյս ազգայիններէն մի մասյանձնախումբ մը կազմելով կը որոշեն իրենք իրենց մէջ դրամ հաւաքել, որու արդիւնքը եղած է շուրջ 116 ֆր. գումար մը։ Մաս մը իրեն իբր ամսական մի մաս ալ հագուստի համար։ Տ. Հայրը իւր ապօրինի ընթացքով տեղի կուտայ որ նուիրատու անձինք բոլորովին զզուին և աւելի նպատակայարմար կը համարեն յիշեալ գումարն յատկացնել Հ. Յ. Դաշնակցութեան, քան թէ՛ անարժանի մը։ Բացառութիւն կը կազմեն քանի մը անվստահ անձեր որոնք առանց խղճահարուելու դրամները առին։

Մենք վստահելի աղաչտօնական անձերէ հաստատեցինք թէ, Հ. Յ. Դ. „Դանուբ"ի Կոմիտէն գանձեց զուտ 106 ֆրանկ։

Տեղւոյս տիկնանց Կարմիր-Խաչի „Արաքս"ի խումբէն նոյն Կոմիտէն ստացած է 29 ֆրանկ։

ցի ազատութեան համար մղված կուի երջանկութիւնը. . Ես տեսայ երկինքը... դու չես կարող նրան այնչափ մօտիկից տեսնել... Ա՛յ դու խեղճուկ...»

«Էհ ի՞նչ է որ երկինքը.. դատարկ տեղ... ի՞նչպէս պէտք է ես սողամ այնտեղ... Այս տեղ շատ հրաշալի է ինձ համար... տաք եւ խոնաւ։»

Այսպէս պատասխանեց օձը ազատ թռչունին եւ հոգու խորքում ծիծաղեց նրա զառանցանքների վրա։

«Եւ այսպէս, մտածեց նա, կուզես թռիր, կուզես սողա՛, վերջը յայտնի է. ամենքն էլ հողի մէջ պէտք է պառկին եւ փոշի դառնան...»

«Բայց յանդուգն բազէն յանկարծ ուշքի եկաւ, ցնցվելով, մի քիչ բարձրացաւ եւ աչքերով դիտեց կիրճը։»

«Մոխրագոյն քարի միջով ծորում էր ջուրը. խեղդող էր մութ կիրճը եւ գարշահոտ։»

«Ու գոչեց բազէն վշտահար եւ ցաւով, իր բոլոր ուժերը հաւաքելով։»

«Օխ, եթէ մի անգամ էլ կարենայի երկինք բարձրանալ... բռնակալ թըշնամուս կը սեղմէի ես... կրծքիս վէրքերին... եւ նա կը խեղդվէր իմ արիւնով... Օ, մարտի երջանկութիւն... Օ, ազատութեան մարտի երջանկութիւն... Ով քաղցրութիւն ազատութեան համար ձեռք բերած մահի...

«Իսկ օձը մտածում էր,» իրապէս կարելի է որ երկնքում ապրելը հաճոյալի է, քանի որ սա այդքան ողբում է։ Ու նա առաջարկեց ազատ բազէին.— դու էլ մօտեցիր կրճի եզրին եւ վար նետվիր»

«Կարելի է որ թեւերդ քեզ կը բարձրացնեն եւ դու մի քիչ էլ կապրես քո տարրի մէջ»

«Եւ ցնցվեց Բազէն, ու թոյլ ճչոցով մօտեցաւ խորխորատի եզրին լերկ քարերը ճանկռտելով»։

«Ու մօտեցաւ նա, թեւերը չտկեց, ամբողջ կրծքով շունչ առաւ, աչքերը կրակին տւեց և դէպի վար գլորվեց»։

«Եւ նա քարի կտորի նման, ժայռերով սահելով արագութեամբ վար գլորվեց թեւերը ջարդոտելով փետուրները կորցնելով»։

«Լեռնայի՞ն վտակի ալիքը բռնեց նրան, արիւնը լւաց, պարուրեց փըփրուրի մէջ և թօցրեց դէպի ծով։

«Իսկ ծովի ալիքները տխուր մռնչիւնով քարերին էին խփվում ․ Ու ազատ թռչունի դիակը չէր երեւում ծովային տարածութեան՞մէջ»։

«Օձը կրճի մէջ պառկած երկար մտածեց թռչունի մահւան, նրա դէպի երկինքը և ազատութիւնը տածած կրքոտ սէրի մասին»։

«Ու նայեց այն հեռու տարածութեան մէջ որը յաւիտենապէս փայփայում է աչքերը երջանկութեան երազանքներով։

«Բայց ի՞նչ էր տեսել մեռած բազէն այդ անսահման և անտակ անապատի մէջ, ինչու նրա նման մեռնողները իրենց դէպի երկինք սըլանալու տենչանքով չփոթում են հոգին։ Ի՞նչ բան այնտեղ դրանց համար պայծառ է։ Բայց չէ ո՞ր ես այդ բոլորը կարող էի գիտենալ, եթէ գոնէ կարճ ժամանակով երկինք բարձրանայի»։

«Ասաց և արեց. օղակի վերածվելով օձը սլացաւ օդի մէջ և նեղ ժապաւէնի ձեւ ստանալով փայլեց արեւի ճառագայթների տակ»։

«Սողալու համար ծնվածը, թռչել չէ կարող ... այդ մոռացած՝ օձը ընկաւ քարերի վրա, բայց չը սատկեց, այլ ծիծաղեց»։

«Ահա ինչումն է կայանում հրապուրանքը դէպի երկինք թռիչքներ անելու։ Այդ՝ անկումի մէջն է... Ծիծաղելի են թռչունները. երկիրը չը ճանաչելով, նրա վրա տխրելով, նրանք ձգտում են դէպի բարձր երկինք և կեանք են փնտռում կիզիչ անապատում։ Այնտեղ միայն դատարկութիւն է. այնտեղ շատ լոյս է, բայց կերակուր և կենդանի մարմնին յենարան չկայ։ Հպարտութեան ի՞նչ պէտք կայ էլ ի՞նչի համար են դժգոհանքները. Նրա համար որ սքողեն իրենց անմիտ բաղձանքները և թագցնեն նրանց եղեւում իրենց անպէտքութիւնը կեանքի գործունէութեան մէջ. Ծաղրելի թռչուններ.. բայց այլեւս ինձ խաբել չեն կարող նրանց ճառերը։ Ես ինքս ամեն բան գիտեմ։ Երկինքը տեսայ... Թռայ նրա մէջ, չափեցի, գիտակցեցի անկումը, բայց չը ջարդվեցի, ու հիմայ միայն աւելի հաստատ հաւատք ունիմ դէպի ինձ։ Թող նրանք, որոնք երկիրը չեն սիրում ապրեն խաբեբայութիւնով. ես գիտեմ ճշմարտութիւնը։ Ու էլ չեմ հաւատայ նրանց դէպի երկինք և ազատութիւն հրաւիրող կոչերին։ Հողից ստեղծված, հողով էլ ապրում եմ ես»։

Ու օձը կծկվեց քարի վրա ինքնիրեն հպարտանալով։

«Փայլփլում էր ծովը պայծառ լոյսի մէջ, և ալիքները սպառնական գարկվում էին ափին։

«Նրանց առիւծային մռնչիւնի մէջ որոտում էր երգը հպարտ թռչունի մասին որ մեռել է ազատութեան մարտի մէջ, դողում էին ժայռերը նրանց հարւածներից, դողում էր երկինքը խրոխտ երգից.

«Բաջերի անմտութիւնն ենք փառաբանում մենք»։

«Բաջերի ՚անմտութիւնը, ահա կեանքի իմաստութիւնը։ Օհ, յանդուգն բազէ. նախանձելի է քո վիճակը. քո ազատութեան թշնամիների հետ մղած մարտում քամվեց քո արիւնը ... Բայց կը գայ ժամանակ և քո տաք արեան կաթիլները, ինչպէս կայծեր կը բոցավառվին մեր կեանքի մթութեան մէջ ու շատ քաջ սրտեր կը վառվեն ազատութեան և լոյսի անմիտ ծարաւով... Վա՛յ ազատութեան թշնամիներին, վա՛յ բռնակալներին։

«Թող որ դու մեռար ... բայց ուժեղ և յանդուգն հոգիների երգում դու միշտ կենդանի օրինակ և դէպի ազատութիւն ու լոյս հպարտ կոչ կը մնաս։ Բեզնով ոգեւորվելով նրանք կը թօթափեն բռնակալների լուծը և մարտով ձեռք կը բերեն ազատութիւն»։

«Բաջերի անմտութիւնն ենք երգում մենք ...»

«Ազատութեան մարտիկներին ենք փառաբանում մենք ...»

———

Կոմիտէն Թուլչայի Տիկ. Կարմիր-Խաչի «Շուշեր» խումբէն եւս ստացաւ 17 ֆրանկ.

Գովելի է յարգելի տիկնանց եռանդը.

Մրջիւն

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Կորովի վեհափառ Հայրիկը իր անուանակոչութեան առթիւ Ռուսիոյ զանազան կողմերը գտնուող հայերէ մօտ 300 հեռագրեր ընդունած է, որոնցմով կը քաջալերեն ու կոգեւորեն Հայրիկը շարունակ հաստատ մնալ իր դիմադրութեանը մէջ.

— Կովկասէն կը հաղորդեն որ վեհափառ կաթողիկոսը աղերսագրերով դիմած է այրի մայր կայսրուհուն և ուրիշ կարեւոր պետական անձանց և խնդրած որ առանցին յանձնախումբ մը կազմուի հայկական կալուածներու գրաւման խնդիրը վերաքննելու համար. ու կը կարծուի որ կայսրը արդէն համաձայնած է այդ յանձնախումբը կազմել. որուն նախագահը պիտի ըլլայ իր հօրեղբօրորդին.

— Վանէն կիմացնեն թէ Պոլսէն քարոզիչ Վարդգէսը, որ բաւական ատենէ ի վեր Վանայ բանտին մէջ կը գտնուի, կախաղան բարձրացնելու որոշումը ստացուած է, չընայած որ գատարանը 101 տարուան բանտարկութեան որոշումը տուած էր.

— Սասունի կացութեան մասին նոր տեղեկութիւններ չը կան, ինչպէս և Անդրանիկի. Մուշի մէջ առ այժմս կեդրոնացած են 11 վաշտ զինուոր. Խարբերդէն և. չրջականներէն դեռ 7 վաշտ ալ կսպասուին.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկուշաբթի, ցորեկուան 12 ու կէսին երկրաշարժ եղաւ Վառնայի մէջ, ցնցումները բաւական զգալի էին. Երկրաշարժի աւելի զօրեղ ցնցումներ տեղի ունեցեր են Սօֆիայի մէջ, շատ մը տներու պատերը ճեղքեր են, և բազմաթիւ մարդիկ տներէն, խանութներէն, սրճարաններէն, բաղնիքներէնդուրս թափեր են. Ֆիլիպէի մէջ ալ զօրեղ ցնցումներ տեղի ունեցեր են.

— Լօմի մէջ հակահրէական ցոյցեր տեղի ունեցեր են. ցոյցին պատճառը այն է որ պուլկար հասարակութիւնը երիտասարդի մը սպանումը կը վերագրէ հրէաներուն. Կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է հրէաները պաշտպանելու համար.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Բարենորոգիչ պետութեանց դեսպանները Բ. Դրան 16 Մարտի նօթային պատասխանած են պնդելով իրենց նախորդ պահանջներուն վրայ, որ կը վերաբերի Մակեդոնիոյ ժանտարմանէրի կազմակերպութեան փոփոխման և եւրոպացի սպաներու թըւին.

— Գերմանական Բօստ թերթը կը հաղորդէ որ Սուլթանը որոշած է իր Բուրխանէդդին որդին Մակեդոնիոյ փոխարքայ նշանակել, որպէս զի ինքնավարութիւն տալէ խուսափի.

— Աւստրիական ու Ունգարական վարչութիւնները եռանդուն բանակցութիւններու մէջ են Ալպանիան գրաւելու համար.

— Մարտ 21 Թրիէսթէն կը հաղորդեն որ երկաթուղիներու վարչութիւնը պաշտօնապէս վաճառականներուն յայտարարած է որ Մարտ 25էն սկսեալ այլեւս ապրանք չը պիտի ընդունուի, որովհետեւ պատերազմական նիւթեր պիտի տեղափոխուին.

— «Պէր. Տագ»ը թերթը Սելանիկէն կիմանայ որ վիլայէթին Թուրք բնակչութիւնը գրգռուած է պուլկար յեղափոխականներու տարածած կոչին պատճառով.

Եւրոպացիները իրենց բնակարաններէն ազատ չեն կրնար դուրս ելլալ.

— Մարտ 21 Սելանիկէն Վիէնա կը հեռագրեն հետեւեալը. Կրէտէի ապստամբութեան գլխաւոր վարիչներէն Մանօս, որ այժմ Կրետէի քաղաքապետի օգնական է, ծպտեալ Սելանիկ եկած է յոյներու հետ խորհրդակցելու թէ վերջիններս ինչ դիրք պիտի բռնեն պուլկար ապստամբներու հանդէպ.

— «Բօլ. Կոր.» Սելանիկէն կիմանայ թէ Տէմիր Հիսարի և Սէրէսի շրջաններու մէջ հրոսախմբեր երեւցեր են, որոնցմէ մին յարձակուեր է Մելնիկ քաղաքին վրայ, բայց ետ մղուեր է. Բէլթրիշի քովերը մեծ հրոսախումբ մը ոչնչացած է թուրքերու կողմէ. Վալանտօի մէջ զէնքերու և մթերքներու խոշոր պահեստ մը գտնուեր է. Շատ մը պուլկարներ ձերբակալուած են.

— Թէեւ Ֆրանսայի և ուրիշ դեսպաններու դիմումներուն վրայ Սուլթանը հրամայած է Մուշ գտնուող զօրքերու հրամանատարին յարձակումը Սասունի վրայ յետաձգել. այնուամենայնիւ զօրքերու տեղափոխութեանց և քրդերու համախմբումներու պատճառով չրջակայ հայ գիւղերը բաւական վնասներ կրած են.

ՌՈՒՍԻԱ

Մարտ 19 Օտէսսա հասեր է Մալագա նաւը իր հ տբերելով ճաբոնացիներէն խորտակուած Վարեագ զրահաւորին պաշտօնեաներու մնացորդները. Կառավարութիւնը մեծ հանդէսով ընդուներ է ողջ մնացողները և քանի մը չքանշաններ բաշխեր է.

— Ռուսերը կը վախնան թէ Չինները իրենց վրայ յարձակում պիտի գործեն, որովհետեւ չին զօրավար Մա շատ եռանդուն գործունէութեան մէջ է.

ՌՈՒՍ—ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Պետերսպուրկէն Պերլին հասած հեռագրէ մը կիմացուի թէ ճաբոնացիները մտադիր են զատկի օրը կրկին յարձակում գործել Բօրթ-Արթուրին և Եալու գետի վրայ գտնուող ռուսական դիրքերուն վրայ, վստահ ըլլալով թէ ռուսերը այդ օրը չը պիտի կռուին.

— Ամիրալ Ալէքսիէվ կը տեղեկագրէ ինք այցելելով Բօրթ-Արթուրի ամրութիւնները և նաւատորմիղը ամեն բան կանոնաւոր գտած է.

— Պետերսպուրկի չին դեսպանութեան քարտուղար Իչխան Չի թղթակցի մը յայտարարած է որ Չինի և Ռուսիոյ կառավարութեանց յարաբերութիւնները շատ լաւ են. Բայց ժողովուրդը կը համակրի ճաբոնացիներու և զարմանալի չէ որ անոնց օգնելու համար մասնակցի պատերազմին.

— Բարիզեան թերթ մը Պետերսպուրկէն կիմանայ թէ «Բոյեարի» զրահաւորին հրամանատարը դատի ենթարկուած է որովհետեւ նաւին յառաջակողմը ռումբէ վընասուած պահուն ինք զանի լըքած է.

— Շանքայէն անգլիական թերթի մը կը հեռագրեն հետեւեալը.

«Չինները չափազանց գրգռուած են Ռուսիոյ դէմ. դէպի Շանքայ Կուան և Նիւչվան գաղտնաբար զօրք կը հաւաքեն. փոխարքաները Ճաբոնիայէն պահանջած են երաշխաւորել Չինի ամբողջութիւնը Ռուսիոյ վրայ յարձակում գործելու համար. Կառավարութիւնը հազիւ կարենայ դիմադրել ընդհանուրի ցանկութեան.

— Կրկին անգլիական թերթ մը կիմանայ թէ Թիէնցինի կառավարիչը որ ռուսասէր մըն է, հրաժարական տուած է. այդ հրաժարականին պատճառը Պօքսէրները են որոնք շատ գրգռուած են Ռուսիոյ դէմ.

— Դժուար թէ Չինաստանը կարենայ երկար չէզոք մնալ, որովհետեւ ժողովուրդը Ռուսիոյ դէմ պատերազմ կը պահանջէ. Այրի կայսրուհէն կը պատրաստուի Ասիա փախչիլ, ուր և փախած էր չինական խառնակութեանց ատեն.

— Ամիրալ Տօգօ կրկին յարձակում գործեր է Փօրթ-Արթուրին վրայ անցեալ հինգշաբթի որպէսզի իր մարդիկը կարենան ծովին խորութիւնը չափել ծոցին բերանը գոցելու նոր փորձ մը ընելու համար.

— Ճաբոնական կառավարութիւնը բոլոր օտար թղթակիցներուն որոշ օրէնքներ նախագըծելով, թոյլատրած է երթալ պատերազմի դաշտ, որու համար և կը կարծուի թէ գլխաւոր ճակատամարտին օրը մօտեցեր է.

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ամէն կողմէ ընկերական բազմաթիւ շրջանակներէ մեզ անհատնում հացէներ կը ղրկուին, որ անոնց թերթ ղրկենք. Մենք այստեղ ստիպուած ենք ըսել, որ «Շարժում» չի հրատարակուիր կուսակցական օժանդակութեամբ, այլ անոր հրատարակումը մենք ապահոված ենք մեր սեփական միջոցներով և ծանր զոհողութիւններ յանձն առնելով, ուստի ի վիճակի չենք ձրի թերթ ուղարկել.

Այս առթիւ ընդհանրապէս նորէն դիտել կուտանք թէ «Շարժում»ի բաժանորդագրութիւնը ԿԱՆԽԻԿ է և իր հացէին հետ բաժնեգինն ալ չը ղրկողներուն դիմումները ինկատի չեն առնուիր.

Նոյնպէս մեզ կը ղրկուին այս ու այն կողմէ ազդեր և յայտարարութիւններ առանց ստակի. Չեն ընդունուիր ձրի կատարուելիք այդպիսի դիմումներ.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԵՐԷՆ-ՀԱՅԵՐԷՆ,-ՏԱՃԿԵՐԷՆ

Կը բաղկանայ 592 երեսներէ, պարունակելով մօտ 30,000 բառեր և ոճեր.

Ըն իր բուդր մաfուr sպադrութիւն

Շfեղ՝ կազմ

Սկիզբը, բացի յառաջաբանէն, ունի քերականական կարեւոր գիտելիքներու և կանոններու ամփոփումը (40 երեսի չափ) Մէկ խօսքով բառարան մը որ իր պարունակութեամբը և իր չափաւոր գնովը ամենէն յարմար օժանդակը կը հանդիսանայ պուլկարերէն լեզուն ուսիլ փափաքող ամեն դասակարգի մարդոց, թէ՛ ուսանողին, թէ վաճառականին և թէ՛ պարզ արհեստաւորին.

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել հեղինակին

Աւաստուր Միրտիչեան

Սօֆիա

Отговорникъ
Мурадъ-Ераносянъ

Печатница „Взаимность“ Варна